

3. Ухвала Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 14.03.2012 р. у справі № 6-47892сск11. [Електронний документ]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/23671510>.

Ключові слова: виконавчий збір, основна винагорода приватного виконавця, виконавче провадження, примусове виконання, виконавчий документ.

Ключевые слова: исполнительный сбор, основное вознаграждение частного исполнителя, исполнительное производство, принудительное исполнение, исполнительный документ.

Key words: executive fee, basic remuneration of a private executor, executive proceedings, forced execution, executive document.

ТОКАРЄВА ВІРА ОЛЕКСАНДРІНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільного права, кандидат юридичних наук

ЩОДО ПИТАННЯ ПЕРЕХОДУ ТВОРУ ДО ОБ'ЄКТІВ СУСПІЛЬНОГО НАДБАННЯ

З огляду на розширення можливостей вільного використання творів актуальним стає питання про можливість відмови власника прав від виключного права і передачі такого об'єкта інтелектуальної власності в суспільне надбання, відмінних від припинення дії виключного права.

Можливість відмови від виключних прав закріплена на законодавчому рівні в державах загального права, як США, Великобританії та державах які знаходяться під їх впливом Індії, Чилі, Кенії та ін. У Франції існує громадська ініціатива, пов'язана з введенням інституту «добровільного суспільного надбання» та реформування законодавства про авторське право [1].

Відповідно до § 105 Закону про авторське право і суміжні права США, що міститься в розділі 17 Кодексу законів США, правовласник може в будь-який момент заявити про передачу свого твору в суспільне надбання. Крім того, всі твори, створені державою, автоматично стають суспільним надбанням.

За винятком держав, які однозначно надали офіційного статусу та передбачили у законодавстві можливість передачі твору в суспільне надбання, законність та обґрунтованість відмови від виключних прав, щоб об'єкт авторського права перейшов в суспільне надбання є досить дискусійним.

Слід звернути увагу, що на відміну від патентів або товарних знаків, авторське право на твір виникає внаслідок факту створення (за українським законодавством без вимоги дотримання формальностей або з вимогою реєстрації в окремих правових системах). Як зазначає С. Дюсолє не можна відмовитися від «титуту» після його надання;

“Авторство” є єдиносутнісним з феноменом творчості. Відсутні підстави за якими можна було б відмовити автору в охороні виключних прав. У разі бажання автора відмовитися від охорони, наразі не передбачені та не розроблені способи уникнення, обходу юридичної моделі виключної охорони [2].

Щодо українського законодавства, слід зазначити наступне. Згідно з п. 3 ст. 12 ЦК України особа може відмовитися від свого майнового права.

Майновими правами інтелектуальної власності є право на використання об'єкта права інтелектуальної власності; виключне право дозволяти використання об'єкта права інтелектуальної власності; виключне право перешкоджати неправомірному використанню об'єкта права інтелектуальної власності, в тому числі забороняти таке використання; інші майнові права інтелектуальної власності, встановлені законом (відповідно до ст. 424 ЦК України).

Згідно із ст. 425 ЦК України майнові права інтелектуальної власності можуть бути припинені достроково у випадках, встановлених ЦК, іншим законом чи договором.

Відповідно до ст. 447 ЦК України, ст. 30 Закону України «Про авторське право і суміжні права» закінчення строку дії авторського права на твори означає їх перехід у суспільне надбання. Тобто, законодавець передбачає застосування терміну «закінчення» строку чинності майнових прав інтелектуальної власності на твір як підстава вільного та безоплатного використання твору та переходу у суспільне надбання.

Уявляється, що з урахуванням принципу здійснення своїх прав своєю волею і в своєму інтересі, відмова від права входить в правомочність здійснення правом. Відповідно, відмова від виключного права сама по собі допустима та не викликає будь-яких суперечностей.

Однак чи можна відмову від права розглядати як припинення цього права, яка призводить до переходу об'єкта авторського права в суспільне надбання. Наприклад, укладення договору про відчуження виключного права можна розглядати як окремий випадок відмови автором від виключного права. Однак в цьому випадку право не припиняється, а переходить до іншої особи.

Разом з тим наскільки коректно застосовувати конструкцію відмови від авторського права передбачену законодавством, до ситуації відмови автора від права на користь суспільства, необмеженого кола третіх осіб, відповідно до якої право продовжує існувати у всіх.

Тому визнається, що наразі українським законодавством не передбачає можливість існування добровільного суспільного надбання [3].

З огляду на зазначене, формулювання про те, що в радянській історії відомі такі випадки відмови від майнових прав автора: коли Л.Н. Толстой відмовився за життя і – фактично – за заповітом від виключних авторських прав на свої друковані твори, ставить питання про те чи можна визнавати наслідки такої відмови аналогічними тим: що настають у зв'язку із припинення строків охорони авторських прав та переходом твору у суспільне надбання [4].

Передача твору в сферу суспільного надбання потребує прийняття формальних дій, вираження наміру про відмову від авторського права. Організацією Creative Commons пропонується можливість укладення ліцензії ССО, на умовах повної відмови від авторського права на твір [5]. Ліцензія не адаптована до законодавства якоїсь конкретної правової системи або держави, подібно ліцензіям на програмне забезпечення з відкритим вихідним кодом. Викликає питання особистого немайнового права, охорона якого є невіддільною від особистості творця у державах континентальної правової системи, що значить неможливість відмови автора від немайнового прав на твір. Тож, навіть у разі відмови від майнових прав відповідно до положень закону, охорона немайнових прав на твір буде залишатись та володілець авторських прав може користуватися ними залишаючи деяку міру контролю над використанням твору.

Добровільне суспільне надбання будучи спрямованим на повну відмову від авторсько-правової охорони, відрізняється від ліцензії з правом безкоштовного поширення або відкритого доступу в тому, що гарантує свободу використання творів, але й зберігає застосування авторського права. Ліцензії які передбачають передачу твору у суспільне надбання та відмову від прав, можна віднести до категорії “права не охороняються”, тоді як традиційні ліцензії зі збереженням права копіювання можуть бути кваліфіковані як “деякі права охороняються”, в свою чергу здійснення виключного авторського права є варіантом “всі права охороняються”. Добровільне суспільне надбання слід відрізнити від випадку коли автор не використовує свої авторські права внаслідок їх порушення, так авторське право на твір не припиняє існування [6].

Хоча ліцензія ССО не надає та не може гарантувати відчуження усіх авторських права з огляду на відмінності щодо особистих немайнових прав континентальної та англосаксонської правової системи, вона не лише надає найбільшу повну альтернативу для сприяння у створенні суспільного надбання, враховуючи безліч складних і різноманітних авторських і систем баз даних по всьому світу, а й виступає інструментом який зближує різні правові системи в умовах інтеграції.

За винятком держав які передбачили в своєму законодавстві можливість передачі творів в суспільне надбання, законність і обґрунтованість відмови від авторського права у решті випадків ставить питання щодо визнання обґрунтованості відмови від авторського прав та допущення можливості відкликати надану відмову.

Суспільне надбання можна розглядати як загальне благо, яке може використовуватися всім, але і охоронятися має усім суспільством. Кваліфікація суспільного надбання як загального благо тягне за собою два основні наслідки, заборони можливості присвоєння твору інтелектуальної власності, як автором, так і будь-якою третьою особою, а, по-друге, можливість використання твору будь-якою особою будь-яким способом.

Враховуючи вищезазначене, питання імплементації вільних ліцензій та добровільного суспільного надбання українське законодавство потребують подальшого дослідження.

Список використаної літератури:

1. Глони́на В.Н. Добровольное общественное достояние. Возможен ли отказ автора от исключительного права на произведение? / В.Н. Глони́на // ИС. Авторское право и смежные права. – 2016. – № 7. – С. 66-71.
2. Дюсо́лье С. Обзорное исследование по авторскому праву и смежным правам и общественному достоянию [Электронный ресурс] / С. Дюсо́лье // Всемирная организация интеллектуальной собственности. – Режим доступа: http://www.wipo.int/edocs/mdocs/mdocs/ru/cdip_7/cdip_7_inf_2.pdf. – Дата доступа: 02.04.2017.
3. Литвин С. Й. Окремі питання щодо припинення чинності виключних майнових прав на твір / С. Й. Литвин // Право.ua. – 2015. – № 3. – С. 116-122. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pravo_2015_3_22.
4. Гаврилов Э. Первая «американская история», или об обратной силе действия Бернской конвенции по охране литературных и художественных произведений / Э. Гаврилов // Хозяйство и право. – 2013. – № 5. – С. 57-81.
5. CC0 “No Rights Reserved” [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://creativecommons.org/share-your-work/public-domain/cc0>
6. Основные тенденции развития права интеллектуальной собственности в современном мире, в том числе новые объекты интеллектуальных прав и глобальная защита подготовлены АО «Российская венчурная компания» Москва, 2017.

Ключові слова: твори, суспільне надбання, перехід прав, передача твору.

Ключевые слова: произведения, общественное достояние, переход прав, передача произведения.

Key words: works, public property, transfer of rights, transfer of works.

ФАСИЙ БОГДАН ВОЛОДИМИРОВИЧ

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільного права, кандидат юридичних наук, доцент

КАТЕГОРІЯ «МЕЖА» ЯК СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ РОЗСУДУ У ПРИВАТНОМУ ПРАВІ

Проблематика меж категорії «розсуду» в приватному праві досліджена недостатньо. Науковці висвітлюють лише окремі аспекти означеної проблеми, а саме: загальнотеоретичний (А. Барак, М. Рісний), галузеві питання розсуду (Ю. Старих), розсуд в окремих видах судочинства (В. Канцір, Д. Абушенко, О. Папков) тощо, тобто те, що стосується визначення категорії «розсуду», а межі такого розсуду досліджують побіжно. Здебільшого увагу концентрують на способах обмеження розсуду, зокрема суддівського розсуду. Тож питання меж розсуду набуває актуальності й потребує поглибленого вивчення.